

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

Студентски трг 1, 11000 Београд, Република Србија
Тел.: 011 3207400; Факс: 011 2638818; E-mail: officebu@rect.bg.ac.rs

Београд, 30. септембар 2019. године
06-01 Број: 61202-2009/3-19
МЧБ

На основу чл. 117. Статута Универзитета у Београду ("Гласник Универзитета у Београду", бр. 201/18 и 207/19), чл. 7. и 9. Правилника о додели признања Универзитета у Београду, ("Гласник Универзитета у Београду", број 139/07, 163/11 и 209/19) и предлога Комисије за универзитетска признања број 06: 61202-2009/2-19 од 15. јула 2019. године, а на иницијативу Института за филозофију и друштвену теорију, Сенат Универзитета у Београду, на седници одржаној 11. септембра 2019. године, донео је

О Д Л У К У О ДОДЕЛИ ПОЧАСНОГ ДОКТОРАТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

АКСЕЛУ ХОНЕТУ (Axel Honneth), професору на Одељењу за филозофију Универзитета Колумбија у Њујорку, САД, додели почасни докторат за допринос у области филозофије, социологије и критичке теорије друштва, укључујући критичку теорију у Србији, као и за сарадњу са Универзитетом у Београду.

Образложење

Аксел Хонет је рођен 1949. године у Есену, Немачка. Од 1969. до 1974. студира филозофију, социологију и германистику у Бону и Бохуму. Од 1974. до 1976. наставља студије на Фраје Универзитету (Freie Universität) у Берлину. Од 1977. до 1982. ради као истраживач приправник (Wissenschaftlicher Assistent) у Институту за социологију Фраје Универзитета у Берлину. 1982. добија истраживачку стипендију код професора Јиргена Хабермаса у Макс-Планк Институту за друштвене науке у Минхену, а 1983. постаје асистент на Одељењу за филозофију Универзитета Јохан Волфганг Гете у Франкфурту на Мајни. Од октобра 1989. до јула 1990. Хонет је сарадник Научног колегијума (Wissenschaftskolleg) у Берлину. У јуну 1990. стиче хабилитацију на Одељењу за филозофију Универзитета у Франкфурту. 1991. постаје С3 професор филозофије на Универзитету у Констанцу, а 1992. С4 професор политичке филозофије на Фраје Универзитету у Берлину. Од септембра 1995. до априла 1996. био је Теодор Хојс гостујући професор (Theodor Heuss Professor) на Новој школи за друштвена истраживања (New School for Social Research) у Њујорку, САД. Од 1996. Хонет је С4 професор социјалне филозофије на Универзитету у Франкфурту и члан колегијума Института за друштвена истраживања, а од априла до јуна 1999. држао је Спинозину катедру на Одељењу за филозофију Универзитета у Амстердаму. Од априла 2001. Хонет је директор Института за друштвена истраживања у Франкфурту, а од 2011. је и Џек Вајнштајн (Jack C. Weinstein) професор хуманистике на Одељењу за филозофију Универзитета Колумбија у Њујорку, САД.

Аксел Хонет је кључна фигура треће генерације Франкфуртске школе, односно критичке теорије друштва – прву генерацију су чинили сарадници

Института за друштвена истраживања под вођством Макса Хоркхајмера, попут Теодора Адорна, Валтера Бењамина, Ериха Фрома, Херберта Маркузеа и Франца Нојмана, док другу представљају истраживачи окупљени око Јиргена Хабермаса, односно његовог пројекта утемељења нове, постметафизичке критичке теорије. Критичка теорија се развија од 1930-их као интердисциплинарни покушај давања одговора на горућа друштвена питања, као што су успон фашизма и његово кооптирање радничке класе и чињеница да је рапидни технолошки напредак, уместо људске еманципације, резултирао све већим варварством и деструкцијом оличеним у два светска рата, а у данашње време питања попут глобалне кризе демократије након слома 2008, нових процеса фашизације европских и светских друштава у пост-кризном периоду и успон десног популизма.

Трећа генерација критичке теорије, којој поред Аксела Хонета припадају и аутори попут Ненси Фрејзер, Шиле Бенхабиб и Рајнера Форста, постепено се формира од средине 1980-их кроз покушаје да се превазиђу ограничења Хабермасове језичко-прагматичке парадигме критичке теорије. У том контексту Аксел Хонет развија, од краја 1980-их, своју теорију признања, друштвено-теоријску перспективу која по својој свеобухватности парира Хабермасовој теорији комуникативног делања. Хонет у теорији признања развија један нормативно супстантивнији темељ друштвене критике од Хабермасове етике дискурса у форми концепције признања (*Anerkennung*), концепције која у Хонетовој теорији игра улогу универзалног предуслова људске самоформације. У свом целокупном досадашњем раду Хонет настоји да формулише тип друштвене критике која, попут Хабермасове, почива на вредносно универзалистичким и епистемолошки неауторитарним основама, али која има за циљ да, смелијом употребом друштвено-теоријских концепција од Хабермаса, „разоткрије“ сложене облике доминације у стварном свету, поготово у друштвима у којима су најеклатантнији примери доминације (попут ауторитарних политичких уређења или формалне дискриминације одређених категорија грађанства) ствар прошлости: наиме, у либерално-демократским капиталистичким друштвима данашњице. У протеклих двадесет година, Хонетова теорија признања је одиста достигла статус теоријског утемељења једне нове парадигме критичке теорије, парадигме признања, о чему данас сведоче монографије и зборници о Хонетовом раду на бројним светским језицима, укључујући и, на српском, Критичку теорију Аксела Хонета (Институт за филозофију и друштвену теорију, 2017).

Иако су до сада само Хонетово капитално дело из 1992. године, *Kampf um Anerkennung* (*Борба за признање*) и његова најскорија студија, *Idee des Sozialismus* (*Идеја социјализма*), преведени на српски, релевантност и утицај Хонетове теорије признања у оквирима овдашње филозофије и социологије се манифестују вишеструко и на суптилне начине, и континуирано расту из године у годину. Извориште Хонетове теоријске перспективе, које се очитује у његовим ранијим радовима попут Друштвеног делања и људске природе (*Soziales Handeln und Menschliche Natur*) и Критике моћи (*Kritik der Macht*), налази се у традицији филозофске антропологије, пре свега у филозофско-антрополошком становишту младог Карла Маркса, које истовремено представља и теоријску основу глобално најутицајније друштвено-хуманистичке школе мишљења са ових простора – југословенске праксис оријентације. Најзначајнији аутори праксис оријентације попут Милана Кангрге, Слободана Жуњића и Гаја Петровића су артикулисали једну нијансирану критику традиције Франкфуртске школе која се темељила на супротстављању филозофско-антрополошке концепције прахис-а у делима младог Маркса „петрификованом” (сцијентистичком и позитивистичком) мишљењу аутора прве генерације Франкфуртске школе и Хабермасовој социјално-онтолошкој дихотомији „рада” и „интеракције” која представља основ његове касније теорије коумникативног делања. Убрзо након што је, почетком 1980их, остварио и лични контакт са праксис традицијом кроз сарадњу са Зораном Ћинђићем у Хабермасовом истраживачком тиму, Хонет ће, са готово истоветним теоријским сензибилитетом критиковати петрификовано здање Хабермасове етике дискурса са позиција једне филозофско-антрополошке утемељене критичке теорије која задржава везу са

моралним искуствима друштвених актера, ослањајући се на централну концепцију фундаменталне људске потребе за признањем.

Након што је Хонетова теорија признања попримила своју зrelu форму у деведесетим годинама прошлог века, периоду у коме долази до прекида овлашње до тада богате рецепције традиције критичке теорије, протекле две деценије сведоче о континуирано растућем интересовању за Хонетов рад на овим просторима. О овој све интензивнијој рецепцији говоре, поред поменуте монографије о Хонету и два превода, чињенице да је у угледном домаћем часопису „Филозофије и друштва“ објављен темат о Хонетовим новијим радовима (“Axel Honneth's Recent Works”), као и да је Аксел Хонет у јуна 2019. године био гост Института за филозофију и друштвену теорију у Београду, у коме је одржана међународна конференција под насловом “Democracy, Socialism and Engagement: Axel Honneth and Critical Theory Today”. Постепено продубљивање рецепције Хонетовог рада у Србији би свакако требало тумачити у светлу поменутог теоријског сензибилитета који Хонет дели и са данашњим представницима критичке теорије у Србији који на различите, директне или индиректне начине баштине наслеђе југословенске праксе оријентације. Истовремено, Хонетови новији радови попут Права слободе (*Das Recht der Freiheit*), Идеје социјализма и Постварења (*Verdinglichung*) продубљују, у најбољој традицији критичке теорије, наше разумевање сложених облика друштвене доминације и неправде који карактеришу друштва пост-социјалистичке трансформације попут српског и заокупљају овдашње друштвено-хуманистичке мислиоце – Хонетова перспектива је тако недавно ушла и у силабус курса Савремене социолошке теорије на Одељењу за социологију Филозофског факултета Универзитета у Београду. Стога може се само очекивати да дијалог између критичке теорије, али и социологије и филозофије у Србији уопште, и Хонетовог дела постане још плоднији, продубљенији и интензивнији у долазећим годинама.

Све наведене чињенице оправдавају иницијативу да се професору Акселу Хонету додели почасни докторат за допринос у области филозофије, социологије и критичке теорије друштва, укључујући критичку теорију у Србији, као и за сарадњу са Универзитетом у Београду.

На основу приложене документације Комисија је утврдила да је поднета иницијатива у складу са одредбама Правилника о додели признања Универзитета у Београду, као и да образложење даје основу за доделу признања које се предлаже иницијативом.

На основу иницијативе Института за филозофију и друштвену теорију и предлога Комисије за универзитетска признања, Сенат Универзитета у Београду је једногласно донео одлуку као што је наведено у изреци.

ПРЕДСЕДНИК СЕНАТА
РЕКТОРКА

Проф. др Иванка Поповић

